

# VONDeLing

Nieuwsbrief van het Vicariaat ONDerwijs

Nr 1- Januari 2012

## Redactioneel

### Een nieuwe telg

Met het kerstgebeuren nog vers in het geheugen mogen we ons verheugen in de geboorte van een nieuwe telg in het pastoraal centrum in Mechelen. We hebben hem (uit-)‘gevonden’ op de eerste verdieping, waar het Vicariaat **Onderwijs** zijn kantoren heeft en doopten hem VONDeLing. Zo is de band meteen duidelijk met de pleegouders. Maar we willen de ‘VON-Deling’ ook graag ‘delen’ met de hele doelgroep van het Vicariaat Onderwijs. En als het waar is dat je het best vermenigvuldigt door te delen, dan weten we wat ons te doen staat. We sturen dit geesteskind naar zoveel mogelijk e-mailadressen van bestuurders en directeurs van katholieke scholen voor basis-, secundair en hoger onderwijs in het Aartsbisdom Mechelen-Brussel. Wie de nieuwsbrief toe krijgt mag hem gerust delen met andere mensen die betrokken zijn bij en zich inzetten voor het opvoedings- en onderwijsgebeuren. Via de moderne elektronische media is vermenigvuldigen via delen kinderspel.



Deze nieuwsbrief vervangt de vroegere DeCIM-ether, die gedurende bijna 15 jaar het contact onderhield met voornamelijk schoolbesturen en inrichtende machten. DeCIM-ether verdwijnt uit de ether en ruimt plaats voor de VONDeLing.

In dit eerste nummer van wat een trimesterïële uitgave kan worden, laten we u kennismaken met de nieuwe structuur van ons Vicariaat en met de nieuwe initiatieven die de kersverse Dienst katholiek onderwijs de voorbije maanden heeft ontplooid.

Graag bieden we ook ruimte voor fijne initiatieven van andere onderwijsorganisaties of –instellingen en verheugen we ons mee over prijzen en onderscheidingen die scholen behalen, op alle niveaus.

Omdat wij in het vrij rustige pastoraal centrum niet alles kunnen weten wat er gebeurt op het boeiende onderwijsveld, durven we ook rekenen op jullie hulp, beste lezers. Indien u dit forum wenst te gebruiken om interessante initiatieven aan te kondigen of er verslag over uit te brengen (het liefst met illustraties erbij), neem dan gerust contact met ons op. Wij kijken na of we het kunnen publiceren en op die manier uw collega's op het onderwijsveld mee laten genieten van wat er reilt en zeilt in ons aartsbisdom.

Wij wensen u veel leesgenot.

*Guido François*

*Coördinator Dienst Katholiek Onderwijs*



#### Colofon

Elektronische  
Nieuwsbrief van het  
Vicariaat Onderwijs  
Aartsbisdom  
Mechelen-Brussel

Frederik De Merodestraat  
18, 2800 Mechelen

Tel: 015 29 84 01 (02)  
Fax: 015 29 84 03  
E-mail:  
vic.onderwijs.mb@kerknet.be  
Website:  
www.kerknet.be/vic.onderwijs.mb

*Versijnt een 4-tal keer per  
jaar.*

#### Redactie:

Fons Uytterhoeven  
Guido François

#### Ver. Uitgever:

Fons Uytterhoeven

#### Inhoud:

Redactioneel	1
Nieuws uit eigen huis	2
Actualia	3
Vieringen, prijzen	11

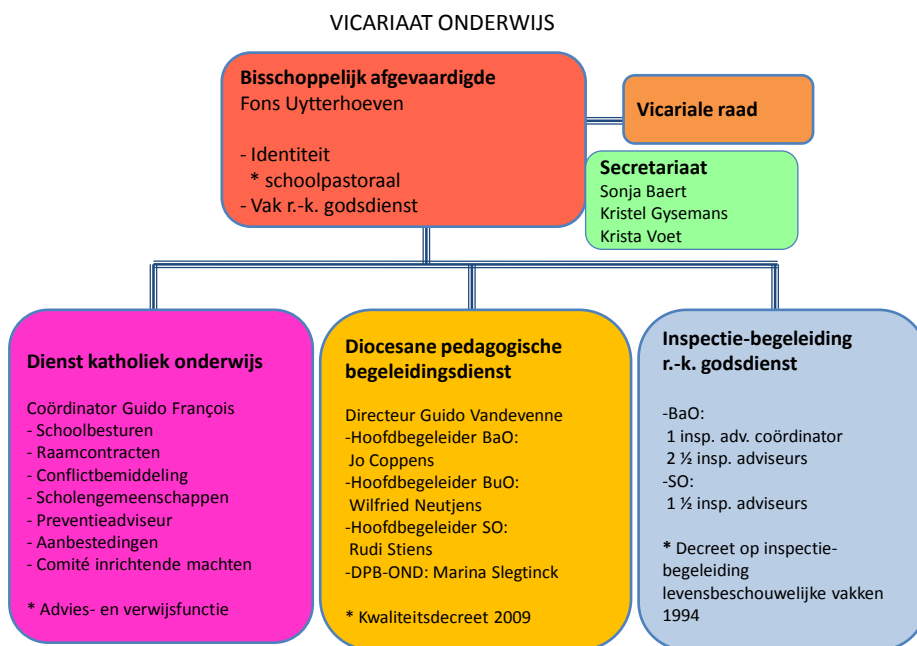
## Nieuws uit eigen huis

### Nieuwe structuur Vicariaat Onderwijs



Fons Uytterhoeven  
Bisschoppelijk afgevaardigde

Sedert september 2011 is het organogram van het Vicariaat Onderwijs van het Aartsbisdom Mechelen-Brussel gewijzigd. Onder leiding van de bisschoppelijk afgevaardigde voor het onderwijs, Fons Uytterhoeven, functioneren nu drie diensten: de dienst Inspectie en begeleiding Rooms-Katholieke godsdienst, de Diocesane Pedagogische Begeleidingsdienst (DPB) en de Dienst Katholiek Onderwijs.



Guido Vandevenne  
Directeur Diocesane pedagogische begeleidingsdienst

Voor de eerste dienst blijft Fons Uytterhoeven zelf hoofdverantwoordelijke, zoals hij ook instaat voor schoolpastoraal en de identiteit van het katholiek onderwijs. Guido Vandevenne is directeur van de DPB, daarin bijgestaan door de hoofdbegeleiders voor het buitengewoon onderwijs (Wilfried Neutjens), basisonderwijs (Jo Coppens) en secundair onderwijs (Rudi Stiens), en door nascholingscoördinator Marina Slegtinck. Voor de coördinatie van de Dienst Katholiek Onderwijs, die totaal nieuw is, trok het Vicariaat Guido François aan, die tot eind augustus 2011 directeur was van vzw Katholieke Opvoeding en Cultuur Brussel (KOCB), een coördinerende en dienstverlenende vereniging ten behoeve van de katholieke scholen in Brussel.



Guido François  
Coördinator Dienst Katholiek Onderwijs

De Dienst katholiek onderwijs werd opgericht om in te spelen op de noden van alle katholieke scholen in het aartsbisdom op administratief-juridisch vlak en ter ondersteuning van de schoolbesturen. Zo is de coördinator mee verantwoordelijk voor hulp bij overheidsopdrachten, raamovereenkomsten, preventie en de welzijnswetgeving. Hij is ook moderator voor de diocesane planningscommissies (DPCC) basis- en secundair onderwijs en voor het Diocesaan Comité van Inrichtende Machten (DCIM), dat nieuw is samen gesteld. Ook de problematiek van infrastructuur en capaciteitsuitbreiding behoort tot zijn takenpakket. U verneemt daar verder in dit nummer meer over. Al die diensten kunnen een beroep doen op het gemeenschappelijke secretariaat, bevraagd door Sonja Baert, Kristel Gysemans en Krista Voet.

Op termijn komt er naast de bisschoppelijk afgevaardigde ook een nieuw samengestelde Vicariale Raad, die ook afgevaardigden zal tellen uit de vakbonden, de ouderverenigingen en het Vicariaat Vlaams-Brabant.

De hele reorganisatie moet ertoe bijdragen dat de dienstverlening vanuit het Vicariaat Onderwijs alle terreinen beslaat waar schoolbesturen en directeurs mee te maken krijgen, zowel het pedagogisch-didactische, als het terrein van de identiteit en de schoolpastoraal en alle andere verplichtingen van niet-pedagogische aard die op scholen afkomen vanuit administratief-juridische en welzijnshoek.



De ploeg van de pedagogische begeleiding basisonderwijs, de godsdienstinspectie en van het Vicariaat onderwijs  
(Foto: Jo Coppens)

## Actualia

### Raamovereenkomsten succes

*De onderwijssector ontsnapt net als de vele non-profitorganisaties niet aan de nieuwe wet op de overheidsopdrachten. Vzw's die hun inkomsten voor meer dan 50% van de overheid krijgen en een publieke dienstverlening verzorgen komen in het vizier om zich te onderwerpen aan de Europese regelgeving terzake. Om scholen daarin zo veel mogelijk te sparen en vanuit een economisch goed beheer van de schaarse overheidsmiddelen, zijn er gelukkig de raamovereenkomsten die op het niveau van het bisdom kunnen worden afgesloten voor energie, papier en andere grote uitgavenposten.*

Het Aartsbisdom Mechelen-Brussel had voor zijn scholen in het verleden al wel eens een vorm van raamovereenkomst afgesloten voor elektriciteit, maar om welke reden ook was daar geen vervolg aan gebreid. Intussen is er in de andere bisdommen al jarenlang een traditie gegroeid waarbij scholen massaal konden intekenen op raamcontracten/overeenkomsten die centraal onderhandeld werden door de respectieve bisdommen of vicariaten onderwijs. Een inhaaloperatie was dus dringend op zijn plaats. Gelukkig kon de coördinator van de Dienst katholiek onderwijs van het Aartsbisdom meteen bij zijn collega's van de bisdommen Antwerpen en Gent (en even later ook



Hasselt) terecht om bestaande modellen over te nemen en om gebruik te maken van een gemeenschappelijke website [www.ro-bisdommen.be](http://www.ro-bisdommen.be)

Op die website kunnen scholen en andere instellingen zich registreren en intekenen op raamovereenkomsten kantoorpapier, huisbrandolie, gas, elektriciteit en dergelijke. Het bisdomoverschrijdend overleg kreeg de laatste maanden zo'n intensiteit en betekenis dat we het plan hebben opgevat de goede samenwerking te bezegelen met de oprichting van een gemeenschappelijke vzw voor raamovereenkomsten en mogelijk andere initiatieven die een ruimere aanpak verdienen.

De voordelen zijn legio: als je firma's kunt laten meedingen voor een contract waar honderden scholen verspreid over alle bisdommen op kunnen intekenen, dan verwerf je een veel betere onderhandelingspositie en dito prijsvoorwaarden dan voor een regionaal beperkte groep scholen. Ook moet er minder 'warm water worden uitgevonden'. We ondersteunen elkaar met het uitwerken van lastenboeken, voortbouwend op bestaande modellen. En wie weet leidt de interdiocesane samenwerking nog tot andere boeiende initiatieven?

**Raamovereenkomsten Bisdommen**  
Antwerpen    Gent    Hasselt    Mechelen - Brussel

**INLOGGEN INSTELLING**

Wenst u uw school, organisatie of instelling gelegen in onderstaande bisdommen in te schrijven voor een raamovereenkomst dan kan dit via deze webstek. Elke school, organisatie of instelling moet afzonderlijk inschrijven maar er is telkens een koppeling met de VZW waaronder de instelling ressorteert.

Indien u voor uw school, organisatie of instelling nog geen login en wachtwoord hebt ontvangen, neem dan contact op met:

Voor Antwerpen: Kris Vanderoost    kris.vanderoost@dsko.be  
03 543 97 17  
0497 30 68 96

Voor Gent:    Bart Goderis    bart.goderis@kerknet.be  
09 269 20 68  
0476 46 32 64

Voor Mechelen-Brussel:    Guido François    guido.francois.mb@kerknet.be  
015 29 84 01  
015 29 84 02

Voor Hasselt:    Jurgen Baens    ro@bisdomhasselt.be  
011 288 462

**INLOGGEN VZW**

**BEDRIJVEN**

Het concrete resultaat van een trimester samenwerken mag gezien worden: er is een nieuwe raamovereenkomst voor kantoorpapier afgesloten met de firma Inapa. Die weet zich meteen verzekerd van enkele honderden klanten uit de bisdommen Antwerpen, Gent, Hasselt en Mechelen-Brussel voor het hele jaar 2012.

Voor huisbrandolie hadden de bisdommen Antwerpen en Gent in mei 2011 een driejarige raamovereenkomst afgesloten. Te laat dus voor het aartsbisdom, maar geen nood: we hebben een eigen lastenboek en offerteaanvraag uitgewerkt om voor de geïnteresseerde scholen van het aartsbisdom Mechelen-Brussel een raamovereenkomst af te sluiten van 1 april 2012 tot 30 april 2014, de einddatum van het andere contract. Op basis van de mandaatsverklaringen die we van schoolbesturen mochten ontvangen en de intekeningen op de website kunnen we optimistisch zijn: meer dan 60 scholen gingen er op in met een totaal geraamd jaarvolume van meer dan 2,2 miljoen liter huisbrandolie. Ter vergelijking: het contract dat Antwerpen, Gent en Brugge in 2011 afsloten ging over een totaal volume van 3,5 miljoen liter. Het behoeft dus geen betoog dat vele scholen van ons Bisdom zitten te springen om aan te sluiten bij raamovereenkomsten.

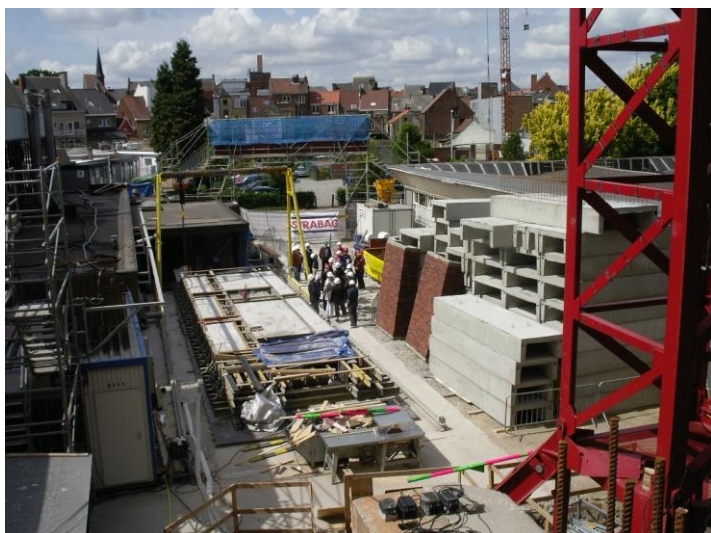
Ook voor gas en elektriciteit is er heel wat belangstelling. Voor een nieuwe overeenkomst moeten we wel wachten tot 1 januari 2013, maar de voorbereiding van de lastenboeken hiervoor is in volle gang.

Tijdens de volgende maanden onderzoeken de verantwoordelijken van de verschillende vicariaten welke andere producten of diensten in aanmerking komen voor raamovereenkomsten. Gedacht wordt aan brandbestrijdingsmiddelen, telefonie, wettelijke controles enzovoort. Vanuit de redenering om het uitvinden van warm water te vermijden roepen we schoolbesturen, grote congregaties e.d. die eventueel zelf al lastenboeken hebben uitgewerkt, op om ons daar inzage van te geven. Misschien zijn onderdelen ervan bruikbaar om als basis te dienen voor een bestek met het oog op een raamovereenkomst die een ruimere groep scholen tot nut kan zijn.

## Preventieadviseurs in de scholen

### Het resultaat van een enquête

*Preventie en veiligheid zijn al ruim een decennium belangrijke aandachtspunten in onderwijsinstellingen. Het zijn aspecten van het welzijnsbeleid die dag in dag uit vertaald dienen te worden naar de concrete werking binnen de muren van scholen, internaten, opvanginitiatieven en dergelijke. Het welzijn, de veiligheid en het goedbevinden van leerlingen, leerkrachten en andere personeelsleden hangen er van af. Inrichtende machten/schoolbesturen zijn ervoor verantwoordelijk. En toch slaagt niet iedereen erin een stevig beleid rond preventie en veiligheid uit te werken in zijn of haar scho(o)l(en). Dat bleek uit een enquête die het Vicariaat Onderwijs in september 2011 afnam bij alle katholieke scholen van het aartsbisdom Mechelen-Brussel.*



Met een beantwoordingspercentage van ruim 70% kan de bevraging zeker representatief genoemd worden. Van 333 scholen (op 473) van in totaal 125 inrichtende machten/schoolbesturen (op 198) uit het aartsbisdom kregen we de vragenlijst ingevuld terug. Alle niveaus en onderwijsvormen zijn vertegenwoordigd.

In 72% van de deelnemende scholen zijn preventieadviseurs van niveau 3 (het basisniveau) aan de slag, 18% heeft een preventieadviseur van niveau 2 en 10% kan rekenen op een hoog gekwalificeerd preventieadviseur van niveau 1. Bij die laatste categorie horen de heel grote inrichtende machten en/of de technische scholen zoals nijverheidsscholen, waar het veiligheidsrisico groter is. Die percentages weerspiegelen wellicht de realiteit. De grote meerderheid van kleinere basis- en secundaire scholen

moeten het stellen met een leerkracht of ander personeelslid, die een basisopleiding preventie heeft gevolgd en die daar meestal een paar uur per week voor vrijgesteld is. In de ogen van vele respondenten is die omkadering veel te weinig en bij de noden weerklinkt dan ook veelvuldig de vraag naar extra uren.

In ruim 1 op 3 van de scholen zijn er nog andere personeelsleden in huis die een basisopleiding gevolgd hebben; dat is goed, want dan kunnen ze de preventieadviseur ondersteunen in zijn/haar belangrijke taak.

Omwille van de krappe omkadering werkt de meerderheid van de scholen in een samenwerkingsverband met andere scholen van hetzelfde bestuur of van de scholengemeenschap. Door uren en middelen samen te leggen kunnen ze de schaarse mogelijkheden beter benutten en mensen met meer expertise inzetten.

De helft van de scholen beschikt over een Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk (CPBW), wat weinig is. De vergaderfrequentie van die CPBW's ligt in de meeste scholen ook een stuk lager dan wat wettelijk zou moeten (een keer per maand).

Ruim een derde blijkt geen nood te hebben aan bijkomende opleidingen, de andere duidelijk wel. Vooral feedback over (nieuwe) wettelijke bepalingen, risicoanalyses, jaaractie- en noodplannen rond diverse aspecten van veiligheid voeren het lijstje aan.

De nood aan meer ondersteuning leeft ook bij twee derde van de respondenten. Ook hier is informatie over wetgeving en praktische hulp bij allerlei vragen de belangrijkste verzuchting, naast uiteraard de nood aan meer uren.

We vroegen op het eind ook naar de mogelijke interesse bij preventieadviseurs om deel uit te maken van een (vernieuwde) Stuurgroep op diocesaan niveau. De respons was veelbelovend. Ruim 20 kandidaten meldden zich aan. Zij werden uitgenodigd op een eerste kennismakingsvergadering in het pastoraal centrum op 14 december 2011. We overliepen de resultaten van de enquête en formuleerden de verwachtingen naar de werking van de Stuurgroep. Die kon uit de bevraging al heel wat inspiratie halen. De meesten zien al een grote meerwaarde in de netwerking en de uitwisseling van ervaringen waartoe de Stuurgroep de kans biedt. Een volgende vergadering op 31 januari 2012 moet de verdere doelstellingen en activiteiten van de Stuurgroep verder uitklaren.

## Nieuw Diocesaan Comité Inrichtende Machten

*Op 20 september 2011 vond de verkiezing plaats van het nieuwe Diocesaan Comité van Inrichtende Machten, afgekort DCIM<sup>1</sup>. Volgens de vernieuwde procedure konden scholengemeenschappen zelf kandidaten naar voren schuiven vanuit hun Comités van Afgevaardigden van Schoolbesturen van de Scholengemeenschap (CASS) voor het basisonderwijs of de Comités van Afgevaardigden van Inrichtende Machten (CAIM) voor het secundair onderwijs. Streefdoel was te komen tot een zo goed mogelijke regionale spreiding. Een bijzondere zorg voor de bisschoppelijk afgevaardigde Fons Uytterhoeven was ook dat niet alleen grote inrichtende machten/schoolbesturen vertegenwoordigd zouden zijn. Vanuit de vaststelling dat in 60% van de basisscholen er slechts 1 bestuur is voor één school, is het heel belangrijk dat er ook een vertegenwoordiging is van die 'kleine' schoolbesturen. Voorts zou Fons Uytterhoeven zelf nog een aantal plaatsen invullen met vertegenwoordigers van groepen die zouden ontbreken in wat een representatief orgaan zou moeten zijn.*



©Beeld: "Dos a Dos" van Michel Favre  
2001, bronze, 11x11x34cm,  
[www.michelfavre.ch](http://www.michelfavre.ch)  
Beatris Pletinck gebruikte dit beeld in  
haar vorming over omgaan met conflic-  
ten

De stemming, die apart gebeurde voor het basis- en het secundair onderwijs, leverde voorlopig de volgende samenstelling op:

<i>Vertegenwoordigers basisonderwijs:</i>	<i>Vertegenwoordigers secundair onderwijs:</i>
Thérèse Finné	Agnes Claeys
Lena Selleslagh	Anne Poffyn
Jos Van Eyken	Willy Penninckx
Jos Vansantvoet	Jos Vanachter
<i>Vertegenwoordigers congregaties:</i>	<i>Vertegenwoordigers Vicariaat Onderwijs:</i>
Luc Dekelver	Guido François
Bruno Raes	Fons Uytterhoeven

Bovenstaande lijst wordt wellicht nog uitgebreid met afgevaardigden die bepaalde leemtes kunnen invullen, zoals eerder toegelicht.

De bedoeling is dat het DCIM een vijftal keer per schooljaar samenkomt en samen met het Vicariaat Onderwijs mee nadenkt en gestalte geeft aan het beleid ten dienste van de inrichtende machten en schoolbesturen van het aartsbisdom.

Vanuit het DCIM worden binnenkort vier afgevaardigden gekozen die deel zullen uitmaken van de overkoepelende dienst in de Guimardstraat, de Vereniging voor Inrichtende Machten van het Katholiek Onderwijs (VIMKO). Die organisatie biedt ook een uitgebreid vormingsprogramma aan voor leden van schoolbesturen en dat in samenwerking met alle bisdommen.

<sup>1</sup> Vandaar de naam van de vroegere nieuwsbrief DeCIM(ether), die nu vervangen wordt door VONDeLing, die ook ruimer verspreid wordt



Pieter Breughel de Oude  
De toren van Babel, ca 1556

Zo konden ze dit schooljaar al deelnemen aan een leerrijke vorming van twee dagen over ‘bemiddeling, anders kijken naar conflicten’, gebracht door Beatrijs Pletinck, en een infoavond over ‘Subsidiëring van aanpassingswerken aan schoolinfrastructuur’, waarbij Dirk Vanstappen als directeur van DIKO (Dienst voor Investerings van het Katholiek Onderwijs) deskundige uitleg gaf.

Op 17 en 31 januari 2012 (telkens van 19 tot 22 uur) staat de vorming ‘Kompas voor de bestuurder’ op het programma in het Pastoraal centrum in Mechelen. Op 6 juni 2012 vindt de diocesane jaarvergadering voor besturen plaats. Daar verneemt u later nog meer over. Via dit kanaal geven we graag meer ruchtbaarheid aan die waardevolle initiatieven, die niet alleen vorming op het oog hebben maar ook ontmoetingskansen.

## Nieuw Overleg VVKBaO en Vicariaten

*Het aanwijzen van nieuwe verantwoordelijken voor ondersteuning inzake wetgeving e.d. in enkele vicariaten voor het onderwijs is het Verbond van het Katholiek Basisonderwijs (VVKBaO) niet ontgaan. Secretaris-generaal Marc Van den Brande en zijn team zagen er een kans in om een nieuw overlegorgaan in het leven te roepen: een uitgebreide administratief-juridische cel.*



Afgevaardigden van de Vicariaten overleggen voortaan geregeld met de administratief-juridische cel van het VVKBaO in de ‘Guimardstraat’

De doelstelling van het overleg, dat half november 2011 voor de eerste keer samen kwam, is om de adviserende en ondersteunende rol die zowel de ‘Guimardstraat’ als de vicariaten onderwijs kunnen vervullen ten behoeve van de katholieke scholen in hun bisdom te coördineren en te stroomlijnen. Het kan immers niet de bedoeling zijn naast elkaar een gelijkaardige dienstverlening te gaan opzetten. De specialisten inzake wetgeving van het VVKBaO wensen daarom op geregelde tijdstippen samen te vergaderen met medewerkers van de respectieve vicariaten onderwijs. Misschien kunnen we inderdaad complementair zijn. Door hun betere kennis van de situatie in hun bisdom kunnen de vicariale afgevaardigden sommige gevolgen van regelgeving beter inschatten of actief onderzoeken in de scholen waar ze voor werken.

Een eerste concreet voorbeeld werd meteen uitgetest: het VVKBaO bezorgde ons een lijst van simulaties over het mogelijke effect van een nieuw omkaderingsdecreet basisonderwijs op het aantal toekomstige lestijden van basisscholen met meer dan één vestiging. De vertegenwoordigers van de respectieve vicariaten kregen als vraag mee discreet te informeren of sommige scholen het mogelijke verlies niet konden compenseren door bepaalde van hun vestigingsplaatsen autonoom te maken.

Dit initiatief tot structureel overleg is, naast de goede samenwerking die interdiocesaan gegroeid is rond de raamovereenkomsten, een ander positief voorbeeld van krachtenbundeling van diensten binnen het katholiek onderwijs, voorlopig alleen op het niveau basisonderwijs, maar wie weet kan dat binnenkort ook voor het secundair onderwijs?

## Spoedtelling en Capaciteitstekort in Aartsbisdom

*De spoedtellingsgegevens die het VSKO in november 2011 publiceerde in het tijdschrift Forum wijzen voor het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op een stijgend aantal kleuters en lagere schoolkinderen en ook een lichte stijging in het secundair onderwijs. Alleen voor dit laatste niveau wijkt het aartsbisdom in positieve zin af van de prognoses en de resultaten in de andere bisdommen, waar voor het secundair onderwijs een (voorspeld) verlies wordt opgetekend van een klein procent.*



*De aangroei van kleuters in alle bisdommen (+2,08%) is een procent lager dan de prognose (3,08%) en ook voor het aartsbisdom (+1,33%) valt die winst lager uit dan voorspeld (+2,26%). Voor het lager onderwijs is dat net omgekeerd. De winst voor het aartsbisdom (+1,34%) is niet alleen groter dan de prognose (+0,59%) maar ook van het totaal van de bisdommen (+0,98%).*

*Op basis van die jaarlijkse spoedtellingsgegevens kunnen we misschien globaal gezien nog niet spreken van een spectaculaire toename van de schoolbevolking in het Aartsbisdom Mechelen-Brussel, maar bepaalde demografische en sociologische evoluties wijzen in enkele grote steden en hun hinterland duidelijk op een groeiend capaciteitsprobleem.*

Zo zijn er al enkele jaren alarmerende oproepen in het **Brussels Hoofdstedelijk Gewest** omwille van een demografische 'boom', die wel eens een sociale 'bom' kan worden indien de verschillende overheden daar niet samen iets aan doen. Het VSKO had eigen prognoses berekend voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: + 4,68% kleuters, +2,65% leerlingen lagere school en + 0,35%



scholieren. Dat soort prognoses voor een meertalige hoofdstad met een overwicht aan Franstalig onderwijs, maar met de vrijheid van schoolkeuze ongeacht de gezinstaal, is altijd erg moeilijk. In de praktijk kan het Nederlandstalig onderwijs die voorspelde groei niet opvangen wegens capaciteitstekort. De spoedtelling van de Vlaamse Gemeenschapscommissie in september 2011 tekende in het kleuteronderwijs in Brussel slechts een aangroei op van +1,9%, een stuk lager dan de prognose op basis van de geboortecijfers. Voor het lager onderwijs is de groei iets hoger dan de prognose (+2,9%) en voor het secundair onderwijs eveneens (+1,6%). Op basis van cijfers van het planbureau staat het echter vast dat er in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tegen 2015 ruim 15000 extra plaatsen voorhanden moeten zijn in het basisonderwijs. Indien de Vlaamse scholen daarin volgens hun marktaandeel (20%) zouden participeren zou dat een investering vragen van 3000 extra plaatsen. Met de financiële steun van de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschapscommissie zal dat streefcijfer wellicht gerealiseerd worden, maar dan dient de Franstalige Gemeenschap wel een inspanning van 12000 plaatsen te leveren en dat is allesbehalve zeker. Binnen de taskforce Brussel houdt de vzw Katholieke Opvoeding en Cultuur Brussel (KOCB) de zaken in het oog voor het katholiek onderwijs. Zij coördineert de aanvragen tot capaciteitsuitbreiding van een zevental katholieke scholen.



Brussel mag dan misschien een buitenbeentje zijn, maar de rest van het aartsbisdom ondervindt zeker de gevolgen van de grote capaciteitsdruk in de hoofdstad. Een recente enquête van het VVKBaO wees uit dat in de Vlaamse scholen van de **randgemeenten** maar liefst 40% van de leerlingen niet het Nederlands als thuistaal heeft, maar eerder het Frans. De studie kon niet bevestigen hoeveel van die kinderen uit Brussel kwamen, maar het spreekt vanzelf dat vele Brusselse ouders de laatste jaren noodgedwongen met hun kinderen uitwijken naar de rand. De reden kan zijn dat ze in hun onmiddellijke omgeving geen plaats meer vinden in een Brusselse Nederlandstalige school, ofwel dat



ze een meer Nederlandstalige omgeving opzoeken omdat hun kinderen anders terecht komen in een school waar de Nederlandssprekenden op één hand te tellen zijn. Het zijn niet alleen Vlamingen die zo redeneren. Ook anderstalige meerwaardezoekers willen voor hun kind een goede onderdompeling in een Nederlandstalig taalbad.

Dat de capaciteitsdruk op die manier verschoven raakt naar de scholen in de rand rond Brussel is een feit, maar ook verderaf gelegen steden als Leuven en Mechelen krijgen te kampen met toenemend plaatstekort in de centrumscholen.

Het Departement Onderwijs schreef in de loop van het schooljaar 2010-2011 een brief aan de burgemeesters van zeven gemeenten waarin het conclusies formuleerde op basis van 'sleuteldata' die de gemeenten hadden aangeleverd in verband met de demografische evolutie in de voorbije vijf schooljaren, de evolutie van het aantal kleuters en het aantal weigeringen en vrije plaatsen in het voorafgaande schooljaar. Waar zich een sterke stijging had voorgedaan stelde de Minister van Onderwijs voor om structureel een lokale taskforce bijeen te roepen om de problematiek verder te onderzoeken en voorstellen tot capaciteitsuitbreiding te verzamelen bij alle onderwijsnetten. De regierol werd bij de gemeenten gelegd.



Bouwwerf nieuwe infrastructuur  
Heilig-Hart & College Halle

Wij maakten op het Vicariaat intussen een stand van zaken op. We gingen na in welke mate de adviezen van het departement gevolgd werden en hoe de katholieke scholen betrokken werden bij het overleg in de (eventueel opgerichte) taskforce.

Voor de gemeenten **Halle** en **Vilvoorde** hoefden we dat niet echt te doen, want daar was al eerder een taskforce opgericht, met daaruit voortvloeiend al concrete plannen tot capaciteitsuitbreiding en zelfs al toezeggingen vanuit het departement voor extra spoedfinanciering om de dringendste noden te lenigen. Maar ook hier stellen we vast dat officiële scholen sneller klaar staan met uitbreidingsdossiers dan katholieke scholen, die trouwens eerst op zoek moeten naar de nodige middelen om hun eigen aandeel in de bouwkosten te kunnen garanderen.

In **Leuven** heeft er even een (eerder informele) taskforce gefunctioneerd en heeft de Stad een studie uitgevoerd. Er is wel degelijk een capaciteitstekort aan het groeien, zeker in het centrum. De Stad wil mee zoeken hoe ze uitbreidingsplannen, ook van katholieke scholen, mee kan ondersteunen, eventueel door faciliterend op te treden bij het zoeken naar nieuwe sites.



In **Mechelen** dringt zich op basis van de cijfers ook capaciteitsuitbreiding op. De lokale taskforce heeft in september haar onderzoek voorgesteld. Daaruit bleek in welke wijken de noden het grootst zijn. Het GO! had meteen een vijftal projecten klaar, het katholiek onderwijs probeert zich te organiseren om ook enkele projecten in te dienen, maar zoals elders staan katholieke schoolbesturen niet te springen om zo snel uitbreiding te realiseren, rekening houdend met de schaarste aan middelen en gronden.

In de gemeente **Grimbergen** is er een sterke stijging van de demografie en de schoolbevolking. De lokale taskforce is eerder informeel en voor de katholieke scholen, die duidelijk noden kennen, is het moeilijk om zicht te krijgen op de situatie in andere netten en op verdere plannen van de gemeente.

**Asse** kent eveneens een sterke stijging en heeft nu al geen vrije plaatsen meer in de onthaalklassen. Er is een lokale taskforce opgericht, die heeft nagekeken in welke deelgemeenten er al dan niet capaciteitsproblemen zijn. Dat ligt nogal verschillend. Hoe dichterbij Brussel (bv Zellik) hoe nijpender.

In de randgemeenten **Sint-Pieters-Leeuw** en **Dilbeek** zijn er momenteel nog geen grote problemen. Dat is ook het geval voor **Tienen**. De gemeente **Diest** heeft nog geen brief gekregen van het Departement, maar naar verluidt verwacht de schepen voor onderwijs daar op termijn een groot capaciteitsprobleem omwille van nieuwe woonwijken.

Met een boutade zouden we kunnen zeggen: als het in Brussel regent, dan druppelt het in de rand. De demografische evolutie is echter veel ruimer. Andere grote steden zoals Antwerpen, maar ook kleinere centrumsteden kennen een gelijkaardig fenomeen. Het is maar best dat de overheid, in samenwerking met de lokale besturen en de onderwijspartners, tijdig de nodige maatregelen neemt om ervoor te zorgen dat elk kind dat recht heeft op onderwijs ook een geschikte school vindt, het liefst in de eigen buurt. Het katholiek onderwijs is het de laatste decennia misschien niet meer gewoon aan expansie te denken, maar dient bereid te zijn haar deel van de verantwoordelijkheid hierin te dragen. Dat de overheden dat mee mogelijk moeten maken via extra middelen en faciliterend optreden staat buiten kijf.

### Geslaagd Colloquium Directeurs Basisonderwijs Houffalize

*Van 30 november tot 2 december 2011 namen ruim 250 directeurs en pedagogische begeleiders van het basisonderwijs in het Aartsbisdom deel aan het elfde driedaags colloquium in Houffalize. Ook deze editie mag zeer geslaagd genoemd worden, mede dankzij de inzet van het hele begeleidingsteam en van vrijwilligers zoals Frans Mattheus, en de boeiende werkwinkels en referaten. Ook enkele directeurs vulden een deel van het programma in, door een eigen schoolproject voor te stellen tijdens de doorloopbeurs.*

Foto links: doorloopbeurs



Foto rechts: directeurs duimen voor hoofdbegeleider Jo Coppens, die er door ziekte niet bij kon zijn.



Foto onderaan: Referaat Fons Uytterhoeven  
©Foto's: Frans Mattheus

De organisatoren hadden, zoals tijdens de feesteditie van vorig schooljaar, opnieuw voor heel wat sfeer gezorgd: een bandje van muzikale directeurs bij het onthaal, een stemmige stille ruimte, een bezinnende 'dauwtrip', een gebedsviering in de plaatselijke kerk, en in dezelfde ruimte, een orgelrecital door Ivo, een kolderesk muzikaal optreden van leerkrachten (+ directie) van het Sint-Jan Berchmanscollege van Mol, de blijde intrede van Sinterklaas na een geestig slotreferaat waarin Frederik Imbo uitlegde waarom we twee oren hebben maar slechts 1 mond... Het zat allemaal in het goed gevulde programma (zie [www.kerknet.be/vic.onderwijs.mb](http://www.kerknet.be/vic.onderwijs.mb)). Uiteraard kwamen de meeste directeurs ook voor het meer serieuze gedeelte, waar ze iets konden bijleren: een ruime waaier van werkwinkels over pedagogische of schoolorganisatorische thema's of rond christelijke identiteit. Een belangrijke inbreng in dat verband was het openingsreferaat van Fons Uytterhoeven. Met de titel 'Wegwijzers' – God weet waar naartoe!? zinspeelde hij op het grote thema van het colloquium 'OnderWEG-WIJZER wor-



den' en wilde hij "een verbindingslijn trekken tussen de gevarieerde ervaring van het dagelijkse schoolleven en de oproepende boodschap van het evangelie." Op het einde kregen alle aanwezigen een brochure mee met de dubbelzinnige titel 'God weet naartoe!?' . Volgens de reacties achteraf bleken de directeurs heel tevreden over Fons' uiteenzetting en over het bruikbare brochuurtje.

## Vieringen, prijzen...

### Een eeuwigdurend Verbond

#### Viering 100 jaar VVKBaO



*Het Vlaams Verbond van het Katholiek Basisonderwijs, kortweg VVKBaO, blies op 22 november 2011 honderd kaarsjes uit tijdens een druk bijgewoonde academische zitting in het Internationaal congrescentrum in Gent.*

De organisatoren hadden hun best gedaan om de feestzitting niet te beperken tot een academisch gedeelte met louter toespraken. Na een bezinning door Ludo Guelinckx en een inleidende lezing door Machteld Verhelst over 'uitdagingen voor de klas van morgen' was de voormiddag opgevat als een vormingssessie, met zeven werkwinkels rond leerplannen, schoolleiderschap, pedagogische dienstverlening, inspraak van directeurs en schoolbesturen, de administratief-juridische dienstverlening vanuit het verbond, het werken aan de levensbeschouwelijke identiteit en het lobbywerk en de beleidsbeïnvloeding vanuit het VVKBaO. Al die thema's vormden ook de inhoud van het (ter plekke uitgedeelde) nummer van *School+Visie*, het tijdschrift van het VVKBaO.

Na de lunch begon de academische zitting met een panelgesprek over de taken van het Verbond en een historische schets en toekomstblik gebracht door secretaris-generaal Marc Van den Brande. Tussendoor en ook vóór de slottoespraak van directeur-generaal Mieke Van Hecke, brachten kleuters en lagere-schoolkinderen van KLIM Vrije Lagere Scholen in Gent schattige en creatieve muzikale intermezzo's. Een video-verslag toonde hoe leerlingen uit de lagere school naar Brussel trokken om er alles te weten te komen over de organisatie met de moeilijke afkorting VVKBaO. Maar ook Minister Pascal Smet kon zonder haperen vertellen waar de afkorting voor stond en wat het Verbond bijbrengt aan het onderwijsbeleid.

Fijn was dat de nog levende ere-secretarissen-generaal allemaal present waren: Kunnik Xavier Burin, Julien Vervaeck en Beatrijs Pletinck. Zij hielpen de vroegere Centrale Raad van het Katholiek Lager Onderwijs (die zijn wortels had in Luik) uitgroeien tot de gewaardeerde dienstverlening die het VVKBaO weet aan te bieden aan de Nederlandstalige katholieke kleuter- en lagere scholen. Proficiat en ad multos annos!



### Kunst en architectuur verenigd Vorbereiding nieuwe hogeschool

*De Hogeschool voor Wetenschap en Kunst organiseerde op 25 oktober 2011 een academische zitting over Kunsten en Architectuur. Daarin kondigde ze de opening aan van een nieuwe hogeschool voor architectuur en kunst. Over de uiteindelijke naam wordt nog nagedacht. Vast staat dat de kunst- en architectuur-richtingen van de oorspronkelijke Hogeschool voor Wetenschap en Kunst die overbleven nadat de economische en technische afdelingen zijn opgegaan in de Hogeschool-Universiteit Brussel*

*en de Lessius Hogeschool, binnenkort een eigen koers gaan varen in een nieuwe constructie met campussen in Gent, Brussel en Leuven. Historisch is dat de Hogeschool Sint-Lukas Brussel (Beeldende en audiovisuele kunsten) opgaat in dat nieuwe geheel, waardoor wat ooit uit elkaar is gehaald opnieuw samen mag smelten.*

Dat dit gebeurt 150 jaar na de stichting van de Sint-Lucasscholen (in 1862) gaf aan de zitting een extra historische dimensie. De zitting moest dan ook in een bijzonder kader plaats vinden: de ‘Schelp’ van het Vlaams Parlement, en in het bijzijn van de Minister van Onderwijs. Die ontving na de toespraak van algemeen directeur Maria De Smet een ingekaderd exemplaar van de missieverklaring van de nieuwe hogeschool in wording. De teksten van de lezingen kunt u terugvinden op de website via de volgende link: [http://www.wenk.be/index.php?option=com\\_content&view=article&id=126&Itemid=309](http://www.wenk.be/index.php?option=com_content&view=article&id=126&Itemid=309).

## **Prijs Focus Aarde Koningin Paolawedstrijd** **Eervolle vermelding voor Voorzienigheid Diest**



*De Stichting Koningin Paola, bekend van de gelijknamige wedstrijd, reikte op 19 oktober 2011 de prijzen uit van de wedstrijd ‘Focus Aarde’. Laatstejaarsleerlingen van het Instituut Voorzienigheid in Diest verdedigden daarin de kleuren van het aartsbisdom en kregen een eervolle vermelding.*

“De Prijs Focus Aarde wil de overgang tussen secundair en hoger onderwijs bevorderen door technische en wetenschappelijke geletterdheid op het voorplan te brengen. De Prijs bekroont jaarlijks de beste geïntegreerde proeven van laatstejaars uit het technisch onderwijs, beroepsonderwijs en kunstonderwijs. Centraal staan de aarde en de ruimte, gezien vanuit wetenschappelijke, technische, kunstzinnige, ecologische, sociaalgeografische, kosmologische en menselijke hoek.” Zo staat het in de persmap waarin ook de laureaten staan opgesomd van de Franse, Vlaamse en Duitstalige Gemeenschap, die uit de selectie als beste naar voren kwamen. 16 kandidaten uit de 45 deelnemers mochten een prijs of een eervolle vermelding in ontvangst nemen in aanwezigheid van Koningin Paola, in het Paleis der Academiën in Brussel.



Pieter Pollet en Marieke Laenen met hun GIP-coördinator Lieve Wouters en een andere collega van de zusters van de Voorzienigheid in Diest na de uitreiking van de prijzen.

Foto boven: in koninklijk gezelschap

Voor de Vlaamse gemeenschap waren er 9 laureaten. Het Technisch Instituut Immaculata uit Ieper kaapte de hoofdprijs weg met een project over ‘Groendaken en duurzaam isoleren’. Als enige school uit het aartsbisdom die genomineerd werd, kregen twee leerlingen (Marieke Laenen en Pieter Pollet) en hun GIP-coördinator (Lieve Wouters) uit het instituut Zusters van de Voorzienigheid in Diest een eervolle vermelding voor hun project over ‘industriële hennep’ en wat die kan betekenen in de landbouw en voor de duurzame ontwikkeling. Van harte proficiat.

Het is positief dat de Stichting Koningin Paola met het organiseren van deze prijs niet alleen het werk voortzet van de stichting Dirk Frimout, maar ook een extra stimulans geeft om miskende studierichtingen in de technisch- of artistiekwetenschappelijke branche op te waarderen. De talrijk opgekomen delegaties uit de betrokken scholen genoten zichtbaar van die koninklijke appreciatie in een niet minder royaal decor.